

НОВІ СТАНДАРТИ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Александров В.М., Александрова О.Ф.

Україна, м. Запоріжжя, Запорізький національний Університет

Зміни в структурі міжнародних відносин, які відбулися у світовій політичній та економічній системах наприкінці ХХ-го сторіччя, сприяли переосмисленню мети вивчення іноземних мов.

Протягом тривалого часу у більшості країн Європи та колишнього Радянського Союзу у вищих навчальних закладах існував загальний курс вивчення іноземної мови, який проводився для студентів паралельно з іншими навчальними дисциплінами. Але з кінця 80-х років методика навчання іноземним мовам поділилася на дві окремі галузі: загальний курс іноземної мови та іноземна мова для спеціальних цілей. Іноземна мова для спеціальних цілей починає розглядається як форма неперервного навчання іноземним мовам, незалежно від фаху та віку суб'єктів навчання.

В європейських вузах з того ж часу почали розробляти спеціальні курси англійської мови (як домінуючої) для юристів, бізнесменів, працівників туристичного бізнесу, медиків, бібліотекарів і т. і. Таким чином, конкретні потреби фахівців в оволодінні мовою для спеціальних цілей і викликали необхідність створення спеціалізованих курсів англійської мови для повних груп різних фахівців із врахуванням специфіки їх професійної діяльності та процесу комунікації на ситуативній основі. Цей підхід до навчання іноземних мов для спеціальних цілей і сьогодні продовжує домінувати в сучасній зарубіжній методиці [1,2].

Інститути освіти також працюють над введенням визнаних світових стандартів, що зробили б можливим оволодіння такою мовною кваліфікацією, яка визнається міністерствами, освітніми інститутами та бізнес-структурами в усьому світі. Нажаль, досвід галузі вищої освіти свідчить про те, що визнання нових стандартів розвитку іноземних мов – ще досить повільний процес. Нещодавно Європейська Рада визнала необхідність поліпшення прозорості процесу введення нових стандартів. Теж саме ми маємо зробити в Україні. Прозорість освітньої політики та планування подальшого розвитку неперервної освіти з чітко визначеними цілями дадуть змогу використати

іноземні мови як дійсний інструмент реальної мети. Поки що треба погодитися з тим, що визнання кваліфікаційного рівня та самі процеси організації проведення тренінгів не є легкою справою.

Університети і особливо факультети іноземних мов повинні відігравати провідну роль в розвитку прозорого процесу навчання іноземним мовам в умовах неперервної освіти. Це означає, що вищі навчальні заклади можуть і повинні, по-перше, постійно працювати над поліпшенням якості специфікацій та дизайну усіх форм навчального процесу (курси, післядипломна освіта, інтенсивне навчання), а по-друге, забезпечити людей, які навчаються, відповідними та якісними документами (сертифікати або дипломи).

Якщо говорити про неперервну освіту, то маються на увазі такі специфікації та сертифікати, які дають чітке уявлення про той процес навчання, в якому була одержана та чи інша кваліфікація. Це означає, що кваліфікаційні специфікації та вміння можуть і повинні мати прозорий “статистичний” вигляд (їх можна виміряти, порівняти та перевірити).

Розвиток нових технологій разом з інформаційним бумом (ІТ та Internet) зробили можливими необмежене здобуття інформації та створили великий потенціал для нових форм людської діяльності – нові види бізнесу, організації підприємства та приватного життя. Дані події вплинули і на освіту. Ринок зумовлює індивідуальний вибір та зміни у ставленні до навчання, з’являються нові, більш життєздатні структури освіти, що пропонують різноманітні форми неперервного навчання.

Безумовно, вищезгадані тенденції вплинули і на освіту, хоча остання має досить консервативний характер. Різні діючі особи – ринок, держава, науковці, та безпосередні споживачі, тобто студенти, продовжують змінювати ситуацію та створювати умови реформи вищої освіти на рівні окремих інститутів, а саме:

- держава та уряд більш не контролюють усіх і усе, домінує ринок та його потреби;

- проблеми з державним фінансуванням університетів залишаються актуальними, особливо в Східній Європі;

- з’являються нові, більш життєздатні структури освіти, що пропонують різноманітні форми для неперервної освіти;

- ринок зумовлює індивідуальний вибір та свободу особистості та зміни у ставленні студентів до навчання [3].

Отже, викладання іноземних мов для спеціальних цілей було обумовлено кардинальними змінами у розвитку людства і сьогодні в Україні воно поділяється на такі сфери: англійська мова для технічних спеціальностей, для бізнесу та економіки, для спеціальностей соціальної сфери, для спеціалістів інших професій. Кожна сфера поділяється на спеціальності: англійська мова для академічних цілей (тобто науковців даної спеціальності); англійська мова для спеціалістів кожної професії, що відноситься до підрозділу [1].

Саме ці тенденції навчання іноземним мовам для спеціальних цілей, на нашу думку, мають одержати подальший розвиток у розробці та впровадженні в Україні моделі неперервної освіти.

Важливо також зробити декілька зауважень щодо значення такої специфічної галузі англійської мови, як мова бізнесу. Ті, хто займається комерцією або працює у діючих промислових структурах не можуть не бачити того, що професійні потреби щодо якісного володіння іноземними мовами значно поширилися. При чому маються на увазі, як самі іноземні мови, так і потреба нової бізнес - кваліфікації і нової якості фахівців. Здобуття освіти та постійна потреба у тренінгах, що орієнтовані на структуровану логічну прогресію від базових професійних навичок до вмінь вищого рівня, стали тенденціями розвитку персоналу в багатьох структурах промисловості та комерції.

Розробка нового курсу “Ділова англійська мова” за підтримки представництва Британської Ради в Україні, а також дослідження окремих науковців з методики навчання іноземним мовам для професійного спілкування з деяких спеціальностей не стали вирішенням цієї проблеми у вітчизняній методиці. І хоча з часу становлення України як незалежної держави вітчизняна методика почала більш демократично ставитися до розробок зарубіжних спеціалістів і динамічніше переймати їх досвід, окрім досягнутих позитивних результатів сучасної вітчизняної методики в навчанні іноземним мовам для спеціальних цілей, існує ціла низка спеціальностей та пов’язаних з ними невисвітлених проблем, які потребують негайного вирішення і можуть бути полем для досліджень науковців.

Матеріал нашої публікації висвітлює деякі підсумки та окреслює чіткі стратегічні напрямки, або, як модно зараз говорити, пріоритети, які є складниками чинної програми вдосконалення процесу навчання іноземних мов. Саме останній із вказаних пріоритетів (розробка моделі неперервної освіти) і викликав потребу продовження

оптимістичної дискусії щодо завершення розробки і впровадження системи неперервного навчання іноземним мовам в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Морська Л.І. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей // Іноземні мови. - 2002 . -№2. – С. 23- 25.
2. Мошков В. Навчання іноземних мов: деякі підсумки та перспективи // Іноземні мови. – 2002. - №1 – С.6-8.
3. Tomczak Danuta. A Strategy for a Competitive Business Education – How to communicate and with whom, ENCoDe // Life-long Learning in Business and Industry. - 2002. - P. 251-264.